

Seizoenoverzicht lente 2021

Lente was koud en nat met normale zonneshijn

Klaas Ybema, Harm Zijlstra

De laatste zeven jaar waren we 'verwend' met en gewend geraakt aan lentes die warm tot zeer warm verliepen. Sinds de 'klimaat sprong van '88' waren er maar twee lentes kouder geweest dan dit jaar: die van 1996 en 2013. Van 1900 tot 1988 kwam zo'n lente gemiddeld eens in de drie jaar voor! Dus werd er door millennials geklaagd over de kou, terwijl de ouderen blij waren dat het nog mogelijk was. April was zelfs de koudste sinds 1986, maar in de eerste dertig jaar van de vorige eeuw was de grasmaand acht keer kouder geweest.

Met name door de meimaand was de lente ook nat. Gemiddeld viel er vrijwel evenveel neerslag als in 2016 en voor een duidelijk nattere lente moeten we terug tot 2006. Het aantal uren zonneshijn lag rond normaal, onweer kwam dankzij de meimaand vaker voor dan gewoonlijk en zware stormen bleven uit.

Temperatuur

Met in De Bilt een gemiddelde van 8,1 °C was de lente aanzienlijk kouder dan de nieuwe normaal van 9,9. Ter relativering: over de periode 1951-1980 bedroeg de normaalwaarde 8,3 °C en destijds zou niemand ook maar één wenkbrauw gefronst hebben. Het landelijk gemiddelde van 8,0 °C lag ruim anderhalve graad onder de nieuwe normaal. De gemiddelde maximum temperatuur varieerde van 13,6 °C te Arcen tot 10,3 °C in Hoorn (Terschelling). De Bilt kwam uit op 12,5 tegen 14,6 graden normaal. Het gemiddelde minimum lag in Vlissingen met 5,8 °C het hoogst en in Eelde met 2,1 °C het laagst. De Bilt berekende 3,2 °C (normaal 5,0). De extremen in De Bilt waren 24,9 °C op 9 mei en -5,4 °C op 6 maart.

Maart kende na een zacht begin een vrij lange periode met temperaturen die gemiddeld wat onder normaal lagen, maar aan het eind van de maand steeg de temperatuur tot zeer hoge waarden. De 30ste was in De Bilt de eerste warme dag en Vlissingen boekte met 21,1 °C al een nieuw decadercord. Een dag later deed Maastricht met 24,2 °C hetzelfde en in De Bilt (23,8) was het alleen in 1968 net iets warmer geweest in maart. Het landelijk maartrecord (25,6 graden op 29 maart 1968) ging voor de bijl: in Arcen werd 26,1 °C gemeten. Na een minimum van 3,8 betekende dat een amplitude van 22,3 graden.

April verliep over de hele linie koud; alle decades waren circa 3 graden

	maart	april	mei	lente	normaal
gem. temperatuur	6,4	6,7	11,2	8,1	9,9
afwijking	-0,1	-3,2	-2,2	-1,8	
max. 20+	2	0	3	5	16
max. 25+	0	0	0	0	4
min. < 0	8	8	0	16	12

	hoogste maximum (datum)			laagste minimum (datum)	
maart	26,1	(31)	Arcen	-6,8	(06) Deelen / Eerbeek
april	20,9	(28)	Arcen	-4,5	(26) Eelde
mei	27,7	(09)	Arcen	-2,3	(03) Montfort
	laagste maximum (datum)			hoogste minimum (datum)	
maart	3,5	(03)	Hoorn-Terschelling	9,3	(29) Laaksum
april	2,8	(06)	Maastricht-vv	8,0	(19) Lauwersoog
mei	9,2	(05)	Roodeschool	14,5	(10) Hupsel

kouder dan normaal en alleen op 1 en op 28 april werd het lokaal warmer dan 20 graden. Etmalen met lichte vorst waren in het binnenland algemeen; Eelde noteerde er liefst 18. Het koele weer duurde de hele meimaand voort. Alle drie decades lagen circa 2 graden onder normaal. Uitzondering was de 9de, toen het kwik in het zuiden en oosten tot zomerse waarden opliep. De maand eindigde (behalve in het Waddengebied) met twee warme dagen.

Wat betreft het aantal vorstdagen, dat kwam zowel landelijk gemiddeld als voor De Bilt op 16 uit tegen 12 normaal. Ook dat was het grootste aantal sinds 2013. De verschillen

binnen het land waren groot. Zo vroor het in de kustgebieden nauwelijks

Tabel 3. Koudste combinatie april / mei (De Bilt; 1901-nu)

1941	8,2
1902, 1929, 1938	8,9
1956, 2021	9,0
1903, 1923, 1962, 1973	9,1
1905	9,2

(Lauwersoog en Vlissingen zelfs 0 vorstdagen!), maar in het binnenland liep het aantal vorstdagen plaatselijk op tot meer dan 25, vooral door april. Het aantal warme dagen bleef ver achter bij normaal. De Bilt had met 5

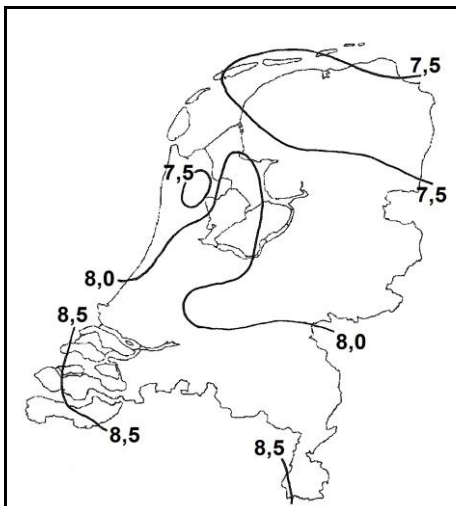

Fig. 1 Gemiddelde etmaaltemperatuur

Gemiddeld	8,0
Normaal	9,6
Diverse plaatsen	8,6
Diverse plaatsen	7,3

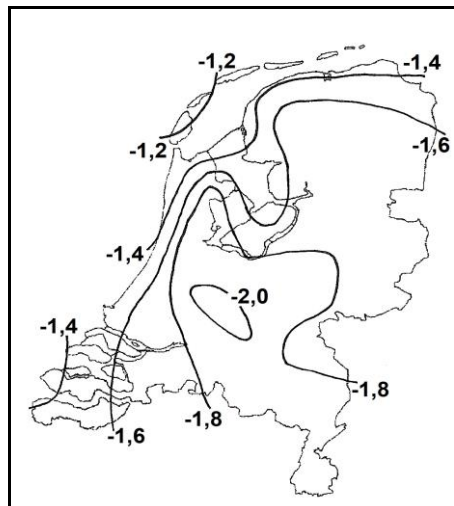

Fig. 2 Afwijking temperatuur

Gemiddeld	-1,6
Vlieland	-1,2
Cabauw / Herwijnen	-2,0

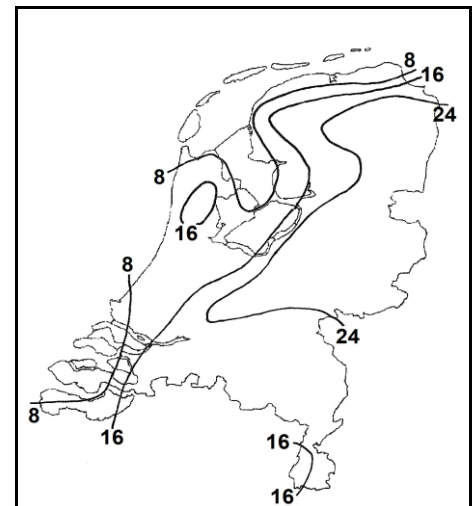

Fig. 3 Aantal vorstdagen

Gemiddeld	16
Normaal	12
Deelen / Holsloot	29
Lauwersoog / Vlissingen	0

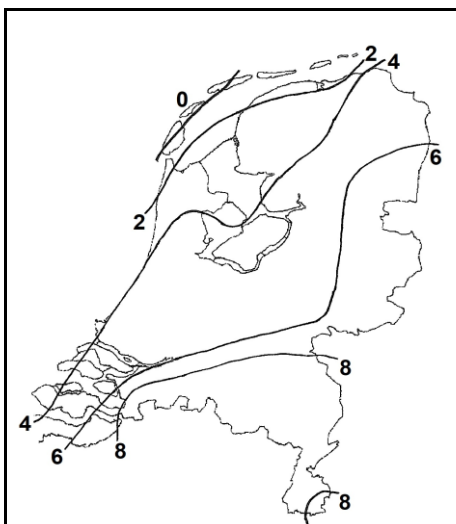

Fig. 4 Aantal dagen 20 graden

Gemiddeld	6
Normaal	14
Eindhoven	10
Vlieland	0

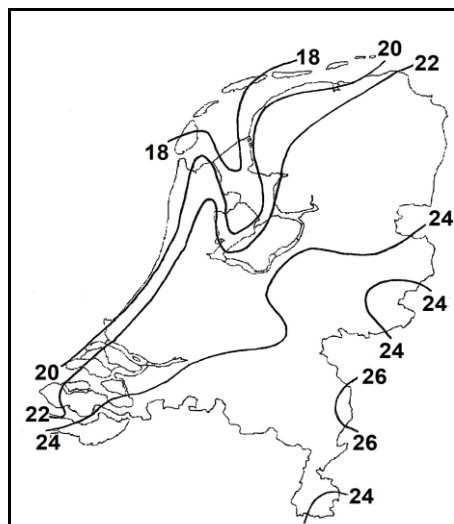

Fig. 5 Max. temperatuur 31 maart

Gemiddeld	23,1
Normaal (maart)	17,0
Arcen	26,1
Vlieland	17,2

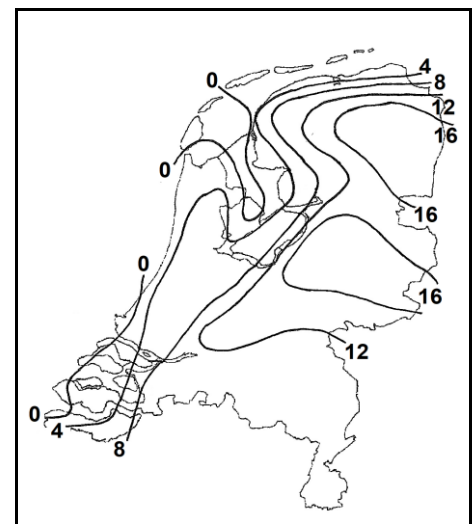

Fig. 6 Aantal vorstdagen april

Gemiddeld	8,9
Normaal	3,4
Eelde / Holsloot	18
Diverse plaatsen	0

tegen 16 normaal evenveel als in de lente van 2015. Pas in 1991 vinden we een lente met nog minder zulke dagen (4). Vlieland moest tot juni wachten op de eerste warme dag. Zomerse dagen kwamen in een groot deel van het land niet voor en ook De Bilt haalde het net niet. In het

(zuid)oosten telde men er hooguit twee. Het warmtegetal bleef op nul staan in het noorden en in de kustgebieden. Maastricht kwam met 3 punten het hoogst. De Bilt noteerde 0,5 tegen bijna 8 normaal.

Wind

De gemiddelde windsnelheid lag landelijk vrijwel gelijk aan normaal met 4,4 m/s. Vlieland kwam als hoogste op 7,5 m/s en Arcen bungelde weer onderaan met 2,5 m/s.

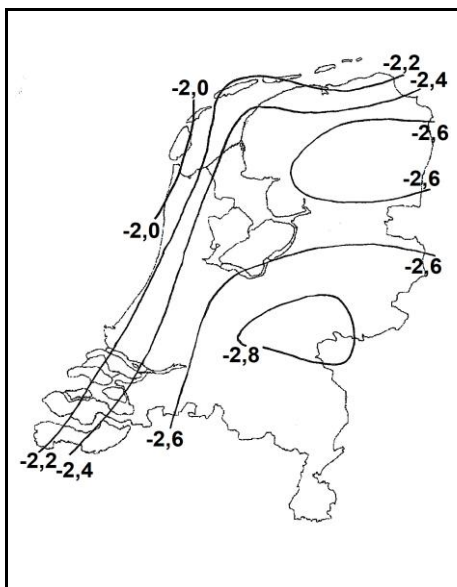

Fig. 7 Temp. april / mei t.o.v. normaal

Gemiddeld	-2,5
Vlieland	-2,0
Deelen	-2,9

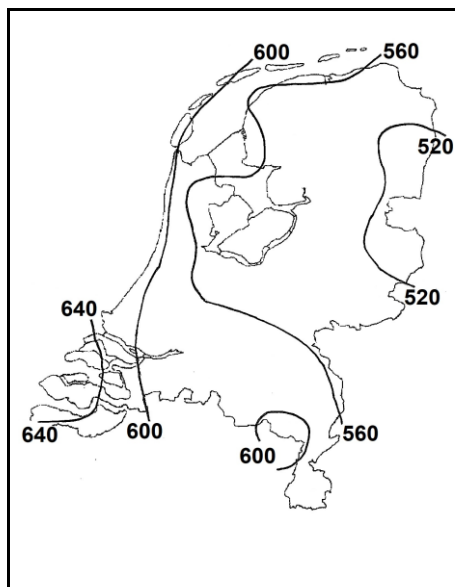

Fig. 8 Uren zon

Gemiddeld	571
Normaal	564
Vlissingen	662
Twente-vv	508

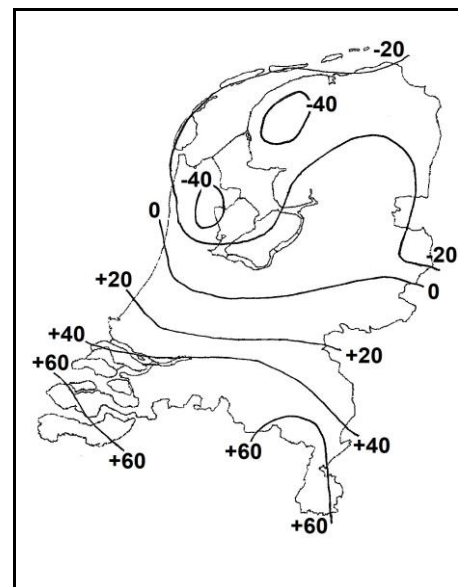

Fig. 9 Afwijking zon

Gemiddeld	+7
Westdorpe	+73
Leeuwarden	-56

Ook De Kooy (5,6) en Vlissingen (5,9) weken niet of nauwelijks af van het langjarig gemiddelde.

Op 11 en 13 maart kwam het aan zee tot stormkracht. De hoogste uitschieters werden op de 11de gemeten te Houtribdijk (34 m/s) en in Vlissingen (33 m/s) bij hoogste uurgemiddelden van resp. 24 en 23 m/s. Op Vlieland kwam het op 19 dagen tot een hoogste uurgemiddelde van tenminste 7 Bft.

In maart waaide het vooral uit zuidwest tot noordwest en nauwelijks uit het oosten, maar het verschil met het normale beeld was niet groot. April gaf een sterke dominantie van winden uit noordwest tot noordoost en het waaide nauwelijks uit zuidelijke richtingen. In mei waaide het vooral uit zuidwest tot west, al eindigde de maand met vier dagen noordoostenwind. Eindresultaat is een gemiddelde luchtverplaatsing van 1,6 m/s uit het westen (normaal 0,8 m/s uit zwz).

Zonneschijn en straling

Met landelijk gemiddeld 571 uren zon was de afwijking van normaal (564) gering. Het zuiden van het land had een duidelijk surplus aan zon, terwijl het noorden bij de normaalwaarde

Tabel 4. Zonneschijn (extremen)

	hoogste aantal uren	
maart	189	Eil
april	250	Vlissingen
mei	234	Hoek van Holland
	laagste aantal uren	
maart	131	Berkhout
april	197	Twente-vv
mei	166	Twente-vv

achterbleef. In De Bilt scheen de zon 535 uren tegen 546 normaal en liefst 792 uren in de lente van vorig jaar. In Vlissingen (662 uren) haalde de lente een 7de plaats sinds 1907. Maart verliep in het zuiden zonnig, maar in het noorden aan de sombere kant. April was in het hele land een vrij zonnige maand, vooral dankzij de periode 12 t/m 28 april. De meimaand daarentegen gaf in het hele land een tekort aan zon, met name weer in het noorden. De laatste vier zonnige dagen maakten overigens veel goed. Het aantal zonloze dagen varieerde van zeven in Lelystad tot twee op diverse plaatsen. De Bilt had er drie tegen zeven normaal. Het aantal zonnige dagen ($\geq 80\%$ zon) was in De Bilt met 16 nagenoeg normaal, maar Vlissingen telde er 27. Leeuwarden en Twente bleven met tien zulke dagen het verst achter.

Tabel 5. Zonneschijn De Bilt

	aantal uren / zonloze dagen			
maart	141	(+2)	2	(-2)
april	205	(+16)	1	(0)
mei	189	(-29)	0	(-2)
lente	535	(-11)	3	(-4)

De globale straling bedroeg in De Bilt 122,9 kJ/cm² tegen 123,3 normaal.

Onweer

Onweer kwam landelijk voor op 37 dagen (n 26) en dat was het hoogste aantal sinds de lente van 2005 (38). Vooral mei leverde met 21 dagen een flinke bijdrage. De Bilt noteerde tien onweersdagen tegen zeven normaal. Vrij uitgebreid was het onweer op 13 maart in het zuiden en vooral op 9 mei (westen) en ook op 19 mei (verspreid). De meeste onweerssituaties waren lokale tot regionale aangelegenheden.

Sneeuw

Het aantal sneeuwdagen kwam vooral dankzij april landelijk uit op 13 tegen 11 normaal. De Bilt telde er vier, maar op sommige plaatsen kwam men tot

Tabel 6. lente 2021	Temperatuur			max ≥			min < uren			Neerslag			dagen			Bedecking			Weercijfer						
	max	gem	min	ho. max	la. min	20	25	0	< 0	> 18	Tot.	ho.	etm	0.1	1	10 gem	zl	zo gem	≤ 4	≥ 8					
Heerenveen	1*-A-24	11,4	7,4	3,0	23,5	5	-3,0	3	2	0	23	59	29	249	24	4	53	43	7	5,3	5	3	5,6	25	16
Laaksum	4*-A-24	11,2	8,0	4,9	20,8	5	-1,8	3	2	0	4	2	6	200	39	4	46	34	3	4,6					
Lemmer	3*-B-18	11,7	7,7	4,2	24,0	5	-2,0	3	4	0	8	18	33	238	29	5	51	38	5						
Schettens	4*-A-18	11,1	7,5	4,2	22,2	5	-2,0	3	3	0	9	26	20	197	26	4	51	35	5	5,0	5	1	5,7	22	6
Delfzijl	2*-C-18	11,8	7,6	4,1	24,2	5	-1,8	3	5	0	10	12	34	221	15	3	54	42	7	5,2			6,9	8	36
Assen-N	1*-E-18	12,3		4,3	24,6	5	-2,5	3	5	0	11			236	24	5	61	40	9						
IJsselmuiden	18	12,8	8,4	4,5	25,4	3	-2,8	3	6	2	7	18	44	219	15	5	52	33	7	4,8					
Bilthoven-N	2*-C-18	12,9	8,3	4,2	26,1	5	-3,8	3	7	1	9			207	17	4	48	37	6				7,3	5	47
Woudenberg	18	12,8	8,2	3,7	25,6	5	-4,9	3		7	1	37	66	194	13	5	46	37	1	5,7			5,7		
Honselersdijk	18	12,4	8,9	5,8	24,2	5	-2,3	3	5	0	1	5	61	214	24	5	60	40	5	4,6					
Nieuwerkerk a/d IJssel	1*-E-18	13,3	8,9	5,3	25,3	5	-2,8	3	8	1	2	9	76	212	25	5	51	39	6						

zeven. Op 6/7 mei werden in het noorden (Leeuwarden) nog natte vlokken waargenomen. In april kwam het in het (zuid)oosten hier en daar tot een sneeuwdek. Op de 7de lag in Epen 10 cm. Dat was de dikste sneeuwlaag in april sinds 1978.

Tabel 7. Onweer (extremen)

	hoogste aantal dagen	
maart	4	Plaatselijk L / NBr
april	4	Westdorpe
mei	10	Rotterdam
lente	14	Westdorpe

Tabel 8. Dagen onweer Nederland

maart	6	(+1)
april	10	(+2)
mei	21	(+9)
lente	37	(+11)

Luchtdruk

De gemiddelde luchtdruk lag iets boven normaal en varieerde van 1018,2 hPa in Westdorpe tot 1016,8 in Eelde. De Bilt kwam op 1017,6 hPa uit, een afwijking van +2,2 hPa. De hoogste waarde werd direct op 1 maart gemeten te Hoogeveen en Leeuwarden en bedroeg 1037,1 hPa. De laagste luchtdruk werd op Terschelling waargenomen op 13 maart: 983,5 hPa. Met uitzondering van de periode van de 10de t/m de 14de gaf maart vrijwel de hele maand hoge druk, een voorbeeld dat gevolgd werd door april. Beide maanden gaven een afwijking van +5 à +6 hPa. Mei liet juist een negatieve afwijking zien van dezelfde orde van grootte. Behalve de

laatste paar dagen kwam de luchtdruk nauwelijks boven de 1020 hPa uit.

Neerslag

Met een landgemiddelde van 192 mm tegen 159 normaal was het de natste lente sinds 2016 toen er 1 mm meer viel. Vorig jaar kwamen we niet verder dan 87 mm. De Bilt noteerde 184 mm tegen normaal eveneens 159. Op West-Terschelling (204 mm) was het de natste lente sinds 1983 en kwam het seizoen sinds 1900 op een zevende plaats terecht. De natste regio was het noordoosten, terwijl Zeeland en Brabant overwegend aan de droge kant bleven. Die verdeling geldt ook voor de maand maart, toen de meeste neerslag in de tweede decade viel. De eerste week en de derde decade verliepen tamelijk droog. Na een droog begin viel de meeste aprilneerslag tussen de 5de en de 15de. Ook aan het eind van de maand was het nat. Op 29 april noteerde Lelystad-AWS 54 mm etmaalregen. Dat is op één na de hoogste etmaalsom in april na 1900. Alleen in 1983 kwam Gilze-Rijen op de 27ste nog hoger met 64 mm. Met uitzondering van de laatste drie dagen was mei over de hele linie een natte maand. Het landelijk gemiddelde was goed voor een zesde plaats na 1900. Op West-Terschelling (125 mm) was de bloemaand nog nooit zo nat geweest en de hoogste waarde van 156 mm te Harlingen was goed voor een negende plaats na 1900. Voor het laatst in 2014 was het ergens natter geweest (Schoonebeek 213 mm).

De neerslagduur liep uiteen van 204 uren in Nieuw Beerta tot 90 uren in Wilhelminadorp. De Bilt kwam op 168 uren neerslag tegen 140 normaal. Tiel was de enige plaats zonder etmaalsommen van ≥ 10 mm, terwijl dat in Vaals, Gorredijk, Heeg en Nieuwolda tien keer voorkwam. De Bilt zat op normaal met vier. Het aantal dagen met ≥ 1 mm varieerde van 45 in Vroomshoop (OV) tot 25 in Roermond en Bergen op Zoom. De Bilt noteerde er 38 tegen 28 normaal. De meimaand kwam daar tot 19 zulke dagen, wat een evenaring betekende van het record uit 1923 en 1983. Het aantal droge dagen (< 0,1 mm) bedroeg daar 43 (n 51). Het Zeeuwse Kortgene telde er 57 en Oldeholtpade (FR) slechts 28.

Tabel 9. Natste en droogste plaatsen

Nieuwolda	Gr	276
Nij Beets	Frl	271
Hulshorst	Gel	267
Finsterwolde	Gr	259
Gorredijk	Frl	256
Joure	Frl	255
Heeg	Frl	255
Eernewoude	Frl	254
Assen	Dr	253
Maasland	ZH	252
Vlagtwedde	Gr	249
Harlingen	Frl	248
		•
		•
IJsselstein	L	143
Kortgene	Z	142
Schagen	NH	142
Petten	NH	142
Biervliet	Z	141
Hoogerheide	NBr	141
's Heerenhoek	Z	140
Kapelle	Z	140
Roermond	L	139
Tholen	Z	134
Ovezande	Z	128
Bergen op Zoom	NBr	118

Tabel 10. Relatief natst / droogst

Nieuwolda	Gr	+123
Harlingen	Frl	+114
Nij Beets	Frl	+112
		•
		•
Kapelle	Z	-28
Bergen op Zoom	NBr	-32
Ovezande	Z	-34

Tabel 11. Districtsgemiddelden

Waddeneilanden	189	+54
Fryslân-vasteland	225	+75
Groningen	227	+71
Drente	217	+51
Overijssel	202	+37
Veluwe	202	+26
Oost-Gelderland	194	+30
Betuwe	178	+16
Utrecht	197	+31
Flevoland + IJsselmeer	213	+62
Noord-Holland (excl. Texel)	193	+43
Zuid-Holland	194	+37
Zeeland	155	+4
Westelijk Noord-Brabant	157	-8
Oostelijk Noord-Brabant	162	+2
Limburg-laag	162	+10
Limburg-hoog	196	+24
Nederland	192	+34

Diversen

Het aantal ADS-dagen bedroeg in De Bilt 7 tegen normaal 20. Dat was het laagste aantal sinds 1986 (6).

De gemiddelde relatieve vochtigheid was daar met 75 % normaal. De laagste waarde van 17 % werd op 29 maart gemeten in Arcen.

De gemiddelde zeewatertemperatuur bij Den Helder kwam uit op 8,3 °C (n 9,1); dat is de laagste waarde sinds 2013.

De koele, verfrissende lente bracht een groene explosie teweeg. Een groot verschil met de stoffige dorheid van eerdere jaren. Water doet leven, droogte slaat dood.

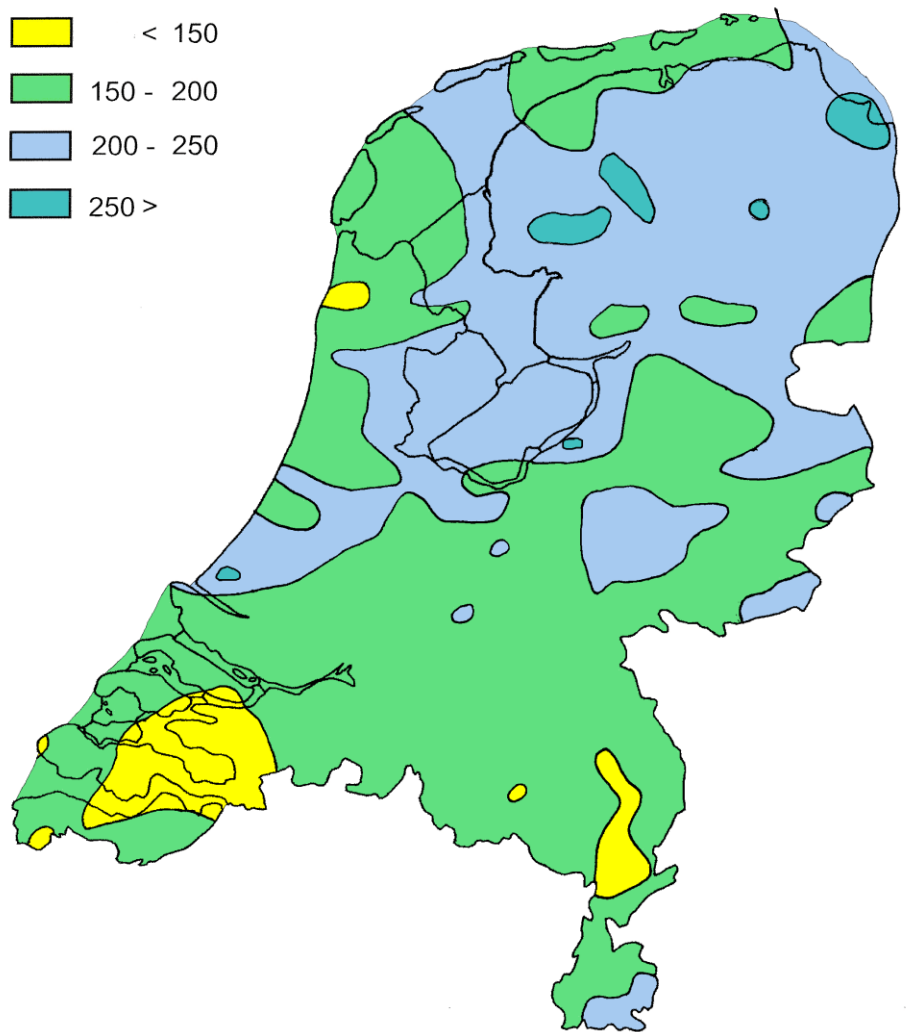
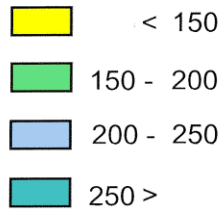

Fig. 10 Neerslag

Gemiddeld	192
Normaal	159
Nieuwolda	274
Bergen op Zoom	118

Tabel 12. Neerslag

	maart	april	mei	lente	normaal
landgemiddelde	48	43	101	192	159
afwijking	-10	0	+43	+34	
neerslagduur (De Bilt)	47	47	74	168	140
afwijking	-9	+7	+29	+28	

Bronnen

- www.knmi.nl
- VVK
- Klimaatarchief KY / HZ

Zoekcode vkwweb: VVKweb-2924

Tabel 13. Neerslag (extremen)

	hoogste maandsom	laagste maandsom	hoogste etmaalsom (datum)
maart	83 Gieterveen	26 's Heerenhoek	24 (04) Maastricht-AWS
april	82 Lelystad-vv	11 De Cocksdorp	54 (29) Lelystad-AWS
mei	156 Harlingen	54 Roermond	53 (12) Harlingen